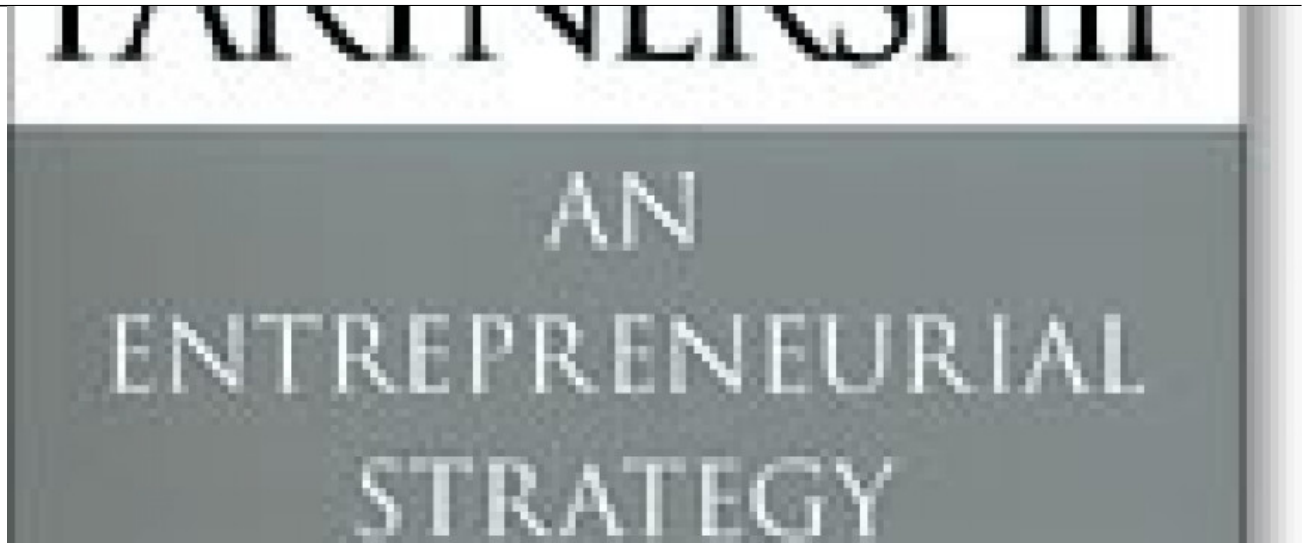

Kitekint? - Vállalati alkotmányok

2009 július 29. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A fejlett világ országai már nem vívnak egymással hagyományos háborúkat, de ez nem jelenti, hogy béke van. A fejlett gazdaságok a hadviselés gazdasági és pénzügyi eszközeivel valódi, bár rejtett háborús ütközetekbe lépnek egymással. Három nagy gazdasági modell harcát látjuk a globális gazdaságban.

Az angolszász, ezen belül amerikai modellben a vállalkozó áll a társadalom és a gazdaság középpontjában, az ázsiai modellben a család, míg az európai szociális piacgazdasági modell a jóléti államot használja f? eszközként. Most nem az gy?z, akinek nagyobb hadihajói, jobb tankjai vagy gyorsabb repül?i vannak, hanem az, aki jobb és olcsóbb árukat állít el?. Az gy?z, ahol a többinél hatékonyabban m?ködik a kapitalizmus. Nem a fegyverek, hanem a rendszerek versenye, háborúja zajlik korunkban. Ebben a küzdelemben Európa nem áll rosszul, bár állhatna sokkal jobban is.

A Bertelsmann AG Németország, s?t a globális gazdaság egyik legjobb cége, vezet? médiabirodalma. A Mohn család már majd' kétszáz év óta tulajdonosa a cégnek; a stabilitás és a hatékonyság titka az, hogy kissé másképpen fogják fel tulajdonosi szerepüket, mint más nagyt?kések. A cégnek saját alkotmánya van, akár az országoknak. Ebben szokatlan módon határozzák meg a vállalat céljait, mert nem a profit áll az els? helyen, hanem az, hogy a vállalat a lehet? legtöbb hasznot hajtsa a társadalom számára. A második helyen a vállalati dolgozók igényeinek teljesítése áll, a profit csak ezután következik, míg a negyedik kiemelt cél az állami funkciók segítése adófizetés révén. Mohn szerint a kapitalizmus története során mindig a hatékonyság és az emberi igények kielégítése harcolt egymással. Sokáig az a cég volt hatékony, ahol a bérek alacsonyak voltak, mert így magas lehetett a profit. Ma az a vállalat hatékony, ahol tisztességes fizetést adnak az alkalmazottaknak, s?t - tulajdonostársként - minden dolgozó bekapcsolódhat a vállalat vezetésébe. A német szociális piacgazdasági modellben a vállalatnak nem csupán azok a tulajdonosai, akik papíron azok, és akiknek részvényük van, hanem a dolgozók és az állam is. Az amerikai részvényes kapitalizmussal szemben (ahol minden a részvényesért történik) az európai, leger?sebben a német piaci modell három tulajdonos - a befektet?k, a dolgozók és az állam - érdekeinek összehangolására épít.

Az el?szóban Alvin Toffler arra figyelmeztet, hogy Mohn vállalati modellje jobb ugyan az amerikai modellnél, de már ezen is túl kell lépni. Toffler szerint a mai globális információs gazdaságban a cégek tulajdonosai közé kell számítani mindenkit, akire hatással van a cég m?ködése. Már nem csupán a tényleges tulajdonosok, a cégnél dolgozók és a cég telephelye szerinti állam tekinthet? tulajdonosnak, hanem mindenki, aki vásárol vagy beszállít az adott cégnek, aki használja a cég termékeit, a helyi közösség, ahol a cég m?ködik, a globális intézmények, amelyek részt vesznek a pénzpiacok és a globális politika alakításában, illetve a környezetvédelemért felel?s szervezetek. A mai globális gazdaságban egy cég m?ködése nyílt és rejtett hatásokon keresztül egyre szélesebb körben érzékelhet?, ezzel földrajzilag is nagyon tág körben hat az emberek életére, ahol a hatás hosszú távon befolyásolhatja az életesélyeket. Gondoljunk csak a környezet szennyezésére; például egy ország atomer?m?vének súlyos üzemzavara egy egész kontinens számára jelenthet fenyegetést.

Mohn szerint a kapitalizmus mai szakaszában a t?ke veszít jelent?ségéb?l és befolyásából, miközben az ember jelent?sége megn?. A t?ke és a munka közül ugyan a munka értékel?dik fel, de ennél is több történik, mert a t?kével szemben a tágabb emberi igények - például a tiszta környezet iránti igény - válnak meghatározókká. Ahogy globális lett a t?ke, úgy vált szükségessé a globális hatások ellensúlyozása. Erre részben nemzetközi intézmények jöttek létre, részben a nemzeti államok kísérlik meg a nemzetközi t?ke szabályozását, de a megoldás máshol van. Toffler és Mohn szerint a kapitalizmus olyan irányba fejl?dik, hogy a t?ke érdekével szemben az emberi igények kezdenek érvényesülni. A globálissá váló t?kével szemben az egész emberiség érdekei er?södnek meg. Ez szinte láthatatlanul megy végbe, mert rejtve "részvényessé" válik minden emberi közösség abban a cégben, amelynek m?ködése elér hozzá. Az a cég gy?z a piaci versenyben, amelynek jobbak és olcsóbbak a termékei, de ezt csak úgy lehet elérni, hogy egyre er?sebben figyelembe veszik a termékek tervezésénél, gyártásánál és általában a vállalat m?ködésénél a fogyasztók, a felhasználók, a közelben lakók, az adott országban él?k, s?t lassan az egész emberiség szempontjait is. Egy olyan világ felé haladunk, ahol mindenki mindenkinek "résztulajdonosa" lesz, mert mindenki mindenkire hatást gyakorol.

Ez az új magyar nyerskapitalizmus számára is tanulságos lehet, mert hosszabb távon az nyer, aki minél több ember és közösség érdekeit, igényeit próbálja beépíteni m?ködésébe, és nem az, aki csak egyéni érdekeit követi. Ha globálisan a t?ke jelent?sége gyengül, és az emberé er?södik, akkor Magyarország is akkor nyerhet, ha a családok, a munkavállalók, a fogyasztók, a felhasználók, a lakók és közösségeik szempontjai a mainál er?sebben érvényesülnek a kormányzati és a vállalati döntésekben. A megírásra váró vállalati alkotmányokban már mi állunk els? helyen, nem a profit, mert így lehet jobb a termék és több a profit.

(Reinhard Mohn: Success Through Partnership, An Entrepreneurial Strategy, Doubleday, New York, 1996)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló